

TAPASZTÓ DÁVID*

A képviselőjelölt-állítás hazai szabályozása és adatvédelmi jogi összefüggései

Candidate Nomination in Hungary: Regulation and Data Protection Law Implications

ABSZTRAKT

A tanulmány a hazai képviselőjelölt-állítási rendszer adatvédelmi összefüggéseit elemzi. A képviselőjelölt állítása Magyarországon az ajánlásgyűjtés rendszerére épül, amely szükségszerűen a választópolgárok személyes adatainak kezelésével jár. Ez számos adatvédelmi jogi dilemmát vet fel, amelyek közül a legfontosabbak: a) politikai véleményre utal-e a választópolgári ajánlás; b) milyen adatvédelmi jogi szerepet töltenek be az ajánlásgyűjtők; c) meddig folytatható jogszerűen az ajánlások gyűjtése; és d) miként kaphatnak a választópolgárok tájékoztatást arról, hogy személyes adatuk ajánlóíven szerepel-e. A vizsgálat dogmatikai elemzésre támaszkodik: áttekinti és értékeli a hazai és európai joganyagot, a hatósági állásfoglalásokat és a releváns szakirodalmat. A tanulmány rámutat arra, hogy a szabályozás fejlődése az adatvédelmi garanciák fokozatos beépítését jelzi, ugyanakkor több ponton még mindig az adatvédelmi jog logikájától eltérő, sőt, azzal ellentétes szabályozási megoldásokat alkalmaz.

Kulcsszavak: ajánlás, jelöltállítás, adatvédelem, GDPR, politikai vélemény, választási eljárás

ABSTRACT

The study examines the data-protection implications inherent in the domestic candidate nomination system. In Hungary, the nomination of a candidate for election is based on the legal mechanism of collecting voters' 'recommendations', a process that necessarily involves the processing of their personal data. This gives rise to several data-protection dilemmas, the most significant of which are: (a) whether a voter's recommendation constitutes or reveals a 'political opinion'; (b) the role, under data-protection law, of those collecting recommendations; (c) the lawful duration of the collection process; and (d) whether voters may be informed of, or ascertain, that their personal data appear on a recommendation sheet. The analysis is grounded in a dogmatic legal method: it reviews and evaluates both domestic and European legal sources, the official positions adopted by supervisory authorities, and the pertinent academic literature. The study demonstrates that the development of the regulatory framework reflects the gradual incorporation of data-protection safeguards; nevertheless, in several areas it continues to employ regulatory solutions that depart from, and in certain respects even contradict, the underlying logic of data-protection law.

Keywords: recommendation, nomination of candidates, data protection, GDPR, political opinion, election procedure

* Dr. Tapasztó Dávid, PhD-hallgató, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola; e-mail: tapaszto.david@ajk.pte.hu; ORCID: 0009-0000-6401-0580.

A modern politikai rendszerekben a választás a demokratikus hatalomgyakorlás egyik legfontosabb eszköze. A választópolgárok preferenciáit kollektív politikai akarattá formálja, és ezáltal kitüntetett szerepet tölt be a hatalom társadalmi legitimációjának kialakulásában.¹ A jelölés intézménye a választási folyamat első eleme, amelynek eredményessége alapozza meg egyrészt a jelölő szervezet országos lista állítására való jogosultságát, másrészt a választási eljárás további szakaszainak előfeltételéül szolgál.² A jelöltállítás – ellentétben a választójoggal – nem alkotmány által biztosított alanyi jog, hanem a passzív választójog mellett további törvényi feltételekhez kötött jogintézmény.³ Magyarországon e feltételrendszert a választási törvények tartalmazzák.⁴

A rendszerváltozást követően kialakított jelöltállítási rendszer az elmúlt évtizedek során több kisebb-nagyobb átalakuláson ment keresztül. A legjelentősebb változást a 2013. május 3-án hatályba lépett új választójogi szabályozás hozta, amely a korábbi, ajánlószelvényeken alapuló jelöltállítási rendszer helyett bevezette az ajánlóíven történő ajánlásgyűjtés rendszerét.⁵ Bár a támogatói aláírások gyűjtésének módja és szabályai a korábbiakhoz képest jelentősen megváltoztak, a jelöltállítás sikeréhez továbbra is jelentős mennyiségű személyes adat gyűjtése szükséges. Az adatokat kezelő szervezeteknek és személyeknek nemcsak a választási eljárásjogi szabályoknak, hanem az adatvédelmi jogi normáknak is meg kell felelniük.

A választás tisztasága az adatvédelemben is a jogállamiság egyik fokmérője.⁶ A személyes adatok védelme a demokratikus berendezkedésű államok működése szempontjából kulcskérdés, mivel a választópolgári adatok jogellenes kezelése komoly fenyegetést jelent a tisztességes választási eljárásra nézve, és alááshatja a demokrácia lényegét képező nyílt közéleti vitát, valamint az annak átláthatóságába vetett bizalmat.⁷

Jelen tanulmány célja a hazai jelöltállítási szabályozás rendszerváltozást követő fejlődésének áttekintése, valamint a hatályos joganyag adatvédelmi jogi szempontú értékelése. A vizsgálat kiterjed az ajánlás mint személyes adat jogi megítélésére, az ajánlásgyűjtők adatvédelmi jogi szerepére, az ajánlásgyűjtés lehetséges időtartamára, valamint az érintetti jogok érvényesülésére vonatkozó egyes követelmények elemzésére. A szerző álláspontja szerint e szabályozási terület feltárása nemcsak a választási eljárás integritása, hanem az érintettek információs önrendelkezési jogának érvényesítése szempontjából is kiemelt jelentőségű.

1. Jelöltállítási rendszerek

A képviselőjelöltként történő indulást alapvetően a jelölési rendszer határozza meg. Az európai alkotmányok a közvetett demokrácia racionális működésének megfelelően általában nem biztosítanak alanyi jogot arra, hogy minden passzív választójoggal rendelkező választópolgár egy választáson feltétel nélkül jelöltként induljon. A jelöltállítás szabályozása

¹ FÁBIÁN Adrián–FAZEKASNÉ PÁL Emese: Választási szervek az Európai Unió tagállamaiban. In: Cserny Ákos (szerk.): *A választási rendszerek egyes intézményei az uniós országokban*. HVG-ORAC, Budapest, 2018, 64.

² PETRÉTERI József: *Magyarország alkotmányjoga I.* Kodifikátor, Pécs, 2013, 234.

³ CSERNY Ákos: A parlamenti választások jelölési rendszerei az uniós országokban. In: Cserny Ákos (szerk.): *A választási rendszerek egyes intézményei az uniós országokban*. HVG-ORAC, Budapest, 2018, 43. [a továbbiakban: CSERNY (2018)].

⁴ CSERNY Ákos–PÉTERI Attila: *Választójogi és népszavazási kommentárok*. Wolters Kluwer, Budapest, 2017, 257.

⁵ CSERNY (2018): i. m., 62.

⁶ RÉVÉSZ Balázs: A politikai kampányok és a választások adatvédelmi vetülete egyes EU-országokban. In: Cserny Ákos (szerk.): *A választási rendszerek egyes intézményei az uniós országokban*. HVG-ORAC, Budapest, 2018, 102. [a továbbiakban: RÉVÉSZ (2018)].

⁷ A Bizottság iránymutatása uniós adatvédelmi szabályok választásokkal összefüggésben történő alkalmazásáról. COM(2018) 638 final, Brüsszel, 2018. szeptember 12., elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0638&from=DE> (2025. 09. 10.).

az uniós országokban szinte kivétel nélkül törvényi szinten valósul meg, és rendszerint megköveteli vagy pénzügyi biztosíték nyújtását, vagy egyéb – a leggyakrabban választópolgári támogatások megszerzésére vonatkozó – követelmények teljesítését.⁸

A Velencei Bizottság a „*Code of Good Practice in Electoral Matters*”⁹ című iránymutatásában a jelöltállításnak alapvetően két módját különbözteti meg: a támogatói aláírások összegyűjtését, valamint az előzetes pénzügyi feltétel teljesítését. Az Európai Unió tagállamaiban alkalmazott megoldások azonban ennél összetettebb képet mutatnak. Több esetben megfigyelhető a két modell elemeit ötvöző szabályozás, de kivételesen minden előzetes feltételt mellőző megoldás is előfordul.

A leginkább elterjedt európai gyakorlat a támogatói aláírások vagy nyilatkozatok összegyűjtéséhez kötött jelöltállítási feltétel. A belga kétkamarás parlament képviselői kamarájának tagjait arányos, területi listás rendszerben választják, ahol a lista nyilvántartásba vételének feltétele a formai követelmények nélküli választópolgári ajánlások összegyűjtése. A horvát egykamarás parlament képviselőinek többségét,¹⁰ valamint a luxemburgi egykamarás parlament tagjait szintén arányos listás rendszerben, preferenciális szavazással választják, ahol a listaállítás feltétele a választópolgári ajánlások összegyűjtése. Svédországban, Olaszországban és Dániában a parlamentben már képvisellel rendelkező pártok mentesülnek az ajánlások összegyűjtésének kötelezettsége alól. Hasonló megoldás figyelhető meg Spanyolországban is azzal az eltéréssel, hogy itt ajánlásokat csak a független jelöltet állítani kívánó „választói csoportoknak”¹¹ kell gyűjteniük, míg a bejegyzett pártokat automatikusan megilleti a jelöltállítás joga. Speciálisnak tekinthető Portugália és Finnország szabályozása. Portugália esetében a választópolgári támogatás nem a listaállítás, hanem a pártok bejegyzésének a feltétele. Finnország esetében pedig ez a követelmény kizárólag a választási eljárásban részt vevő „választókerületi társulások” alapításához kapcsolódik, míg a politikai pártokat ilyen kötelezettség nem terheli.¹²

A pénzügyi kötelezettségvállaláshoz kötött jelöltállítási rendszert alkalmazó államok alapvetően választási kaució vagy egyéb anyagi hozzájárulás megfizetését írják elő.¹³ Az Egyesült Királyság és Írország kétkamarás parlamentjének alsóházába történő jelöltállítás feltétele 500 font, illetve 500 euró letétbe helyezése, amely csak meghatározott szavazatarány¹⁴ megszerzése esetén jár vissza. Észtországban a jelölt bejelentésének feltétele a választás évében irányadó havi minimálbér összegének megfelelő kaució letétbe helyezése. Lettországban és Szlovákiában a jogalkotó konkrét összeget határoz meg: a lista nyilvántartásba vételének feltétele Lettországban 1400 euró, míg Szlovákiában 17.000 euró összegű kaució megfizetése. A kaució mindkét esetben akkor jár vissza, ha a jelölő szervezet az érvényes szavazatok legalább 2%-át megszerezte.¹⁵

A választópolgári támogatások összegyűjtésének és a pénzügyi hozzájárulás megfizetésének kötelezettségét ötvözik a vegyes jelöltállítási modellt alkalmazó rendszerek. Ausztriában az alsóházi választások során a listaállítás egyrészt három alsóházi képviselő támogatásához, ennek hiányában tartományonként eltérő számú választópolgári ajánlónyilatkozat

⁸ CSERNY (2018): i. m., 43.

⁹ *Code of Good Practice in Electoral Matters. Guidelines and Explanatory Report* (Választási Ügyekkel kapcsolatos Jó Gyakorlatok Kódexe. Iránymutatás és Magyarázat) I/3. pont. Elérhető: https://www.venice.coe.int/images/SITE%20IMAGES/Publications/Code_conduite_PREMS%20026115%20GB_R.pdf (2025. 12. 15.).

¹⁰ A kisebbségi „fenntartott” mandátumok esetében speciális szabályok érvényesülnek.

¹¹ Ley Orgánica del Régimen Electoral General (1985) Art. 44. szerint: „*las agrupaciones de electores*”.

¹² CSERNY (2018): i. m., 47–54.

¹³ CSERNY (2018): i. m., 54.

¹⁴ Ez az Egyesült Királyságban a választókerületben leadott összes szavazat 5%-a, míg Írországban a „választási kvóta” elérése, amely az összes érvényes szavazat és a képviselői helyek számának hányadosa.

¹⁵ CSERNY (2018): i. m., 54–56.

összegyűjtéséhez, másrészt regionális választókerületenként 435 euró összegű, vissza nem térítendő adminisztrációs díj megfizetéséhez kötött.¹⁶ Ez az összeg a választási eljárással összefüggő költségek – pl. a szavazólap elkészítése – fedezésére szolgál.¹⁷ Az ajánlások összegyűjtése mellett vissza nem térítendő választási hozzájárulás megfizetését írja elő a görög jog is.¹⁸ Bulgáriában, Cipruson, Hollandiában, Litvániában, Máltán és Romániában a választási kaució ezzel szemben visszajár, amennyiben a jelölt vagy a lista megszerzi a nemzeti jogban meghatározott minimális szavazatarányt.¹⁹

A francia megoldás a korábban bemutatott rendszerekhez képest kivételnek tekinthető, mivel a francia választójog tulajdonképpen nem ismeri a jelölési jogosultság intézményét olyan értelemben, hogy a jelöltállítást előzetes választópolgári támogatás vagy pénzügyi biztosíték teljesítéséhez kötné. Ennek megfelelően bármely, passzív választójoggal rendelkező személy külön feltételek teljesítése nélkül jelöltként indulhat a választáson. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a választhatóság rutinszerű feltételein túl a törvény számos összeférhetlenségi okot határoz meg, amelyek a jelöltség gyakorlását korlátozhatják.²⁰

Magyarországon a jogalkotó a támogatói aláírások gyűjtésén alapuló jelöltállítási megoldás mellett döntött. Ez az ajánlási mechanizmus előnyökkel és hátrányokkal egyaránt jár, ugyanakkor a pénzügyi hozzájáruláshoz kötött rendszerekhez képest hatékonyabban biztosítja a választópolgárok aktív részvételét. Megfelelő kialakítása esetén továbbá a csekély társadalmi támogatással rendelkező jelöltek és jelölő szervezetek kapcsán „választási szűrőként” funkcionál.²¹ E feltétel teljesítése biztosítja, hogy a választópolgárok a szavazólapon csak olyan jelöltek vagy jelölő szervezetek közül választhassanak, amelyek előzetesen igazolták társadalmi támogatottságukat.²²

Az Alkotmánybíróság 5/2002. (II. 22.) AB számú határozata értelmében a jelöltté válás Magyarországon nem tekinthető alkotmányos alapjognak, ezért a jelöltség választópolgári ajánlások összegyűjtéséhez kötése önmagában nem alkotmányellenes; a szabályozás sem önkényesnek, sem észszerűtlennek nem minősül.²³ Mindazonáltal széles körben fogalmazódik meg az az aggodalom, hogy a magánszféra védelme a politikai hatalom megszerzéséért folytatott versenyben háttérbe szorul,²⁴ az ajánlások gyűjtésén alapuló jelöltállítási rendszer legkritikusabb pontját pedig éppen a választópolgárok személyes adataival való visszaélés lehetősége jelenti.

2. A jelöltállítás rendszerváltozást követő hazai jogfejlődése

A pártok és jelöltek szabad versengésén alapuló szabad választások, valamint a többpárti demokratikus képviselet feltételei Magyarországon az országgyűlési képviselők választásáról szóló 1989. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: régi Vjt.) elfogadásával teremtődtek meg.²⁵ A rendszerváltozást követő társadalmi és politikai átalakulás időszakában vezette be a jogalkotó az ajánlás jogintézményét, amelynek célja a „komolytalan önjelöltek” kiszűrése volt a

¹⁶ CSERNY (2018): i. m., 57.

¹⁷ DEZSŐ Márta–BRAGYÓVA András: *A választási rendszerek általános vonásai és jellemzői a nyugat-európai országokban*. MTA Államtudományi Kutatások Programirodája, Budapest, 1990, 2–3.

¹⁸ CSERNY (2018): i. m., 59.

¹⁹ CSERNY (2018): i. m., 57–61.

²⁰ DEZSŐ–BRAGYÓVA: i. m., 6.

²¹ CSERNY (2018): i. m., 46–47.

²² 5/2002. (II. 22.) AB határozat, ABH 2002, 78. 82.

²³ 5/2002. (II. 22.) AB határozat, ABH 2002, 78. 82.

²⁴ RÉVÉSZ (2018): i. m., 103.

²⁵ DEZSŐ Márta–TÓTH Zoltán: *Választás és választási eljárás*. Rejtjel, Budapest, 2002, 63.

választáson való indulás lehetőségéből.²⁶ A jelölési rendszer az „egy választó – egy ajánlás” elvére épült, és lehetőséget biztosított a választópolgárok számára, hogy az ajánlószevény – a köznyelvben elterjedt, bár terminológiailag pontatlan „kopogtatócédula”²⁷ – átadásával kifejezzék politikai preferenciájukat, valamint az ajánlószevényeket gyűjtő személyek közvetítésével megismerhessék a pártok programját. Ez a megoldás az európai országok többségében alapvetően ismeretlen volt, és számos visszaélésre adott lehetőséget: az ajánlószevények gyakran eltűntek a postaládákból, illetve jogellenes módon sokszorosították őket.²⁸

A régi Vjt. jelöltállítási rendszerét a kezdetektől számos kritika érte, és többen indítványozták a jogintézmény alkotmányellenességének megállapítását. Az Alkotmánybíróság a 2/1990. (II. 18.) AB számú határozatában a titkos szavazás alkotmányos követelményének értelmezése során rögzítette, hogy e követelménynek nem lehet olyan kiterjesztő értelmezést tulajdonítani, amely a szavazáson túl kiterjed a választással kapcsolatos valamennyi eljárásra, így például a jelölésre. A taláros testület döntése azonban nem csak a jelöltállítás szabályozása szempontjából bír relevanciával, hanem azért is, mert megnyitotta az adatvédelemmel, majd az információs önrendelkezéssel kapcsolatos döntések sorát.²⁹ A magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog sérelmének kérdésében a testület többsége nem tekintette indokolatlan túlbiztosításnak azt, hogy a postai úton kézbesített ajánlószevényeken a választópolgár több olyan személyes adata is szerepel, amelyek külön-külön is alkalmasak a választópolgár kilétének megállapításához.³⁰ Ezzel az állásponttal Súlyom László alkotmánybíró különvéleményében nem értett egyet: túl szélesnek találta a kötelezően megadandó adatok körét. Álláspontja szerint az ajánló lakóhelyének és személyi számának feltüntetése a szükségesnél jobban korlátozta a személyes adatok védelméhez fűződő alkotmányos jogot.³¹ Érvelése szerint a „személyi adatok” megkövetelése attól függően alkotmányos vagy alkotmányba ütköző, hogy azok mindegyike elengedhetetlen volt-e a jelölés törvényességének ellenőrzéséhez.³²

Fontos kiemelni, hogy a régi Vjt. egységesen tartalmazta az anyagi és eljárásjogi szabályokat. Az önálló eljárásjogi törvény megalkotása iránti igény mind a választási bíráskodás több döntésében, mind a választási bizottságok számos határozatában megfogalmazódott, és összefüggésben állt az államigazgatási szervezet fokozatos stabilizálódásával. Ez az akarat a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: régi Ve.) elfogadásával valósult meg: a régi Vjt.-ben hatályon kívül helyezték az eljárásjogi rendelkezéseket, így abban kizárólag az anyagi jogi normák maradtak.³³ A régi Ve. a jelölési eljárás szabályozása kapcsán több módosításon esett át, azonban a jelöltállítás

²⁶ DEZSŐ-TÓTH: i. m., 84.

²⁷ A „kopogtatócédulát” még a szakirodalom is gyakran tévesen azonosítja az ajánlószevennyel [lásd: CSERNY Ákos–RÉVÉSZ Balázs: Adatvédelmi szempontok érvényesülése a választási eljárás során. In: Cserny Ákos (szerk.): *Választási dilemmák. Tanulmányok az új választási eljárási törvény novumai és első megmértetése tárgyában.* NKE, Budapest, 2015, 181–182.; CSERNY Ákos: Választójogi trendek Magyarországon. *Közjogi Szemle*, 2019/3, 20–26.; MÁTYÁS Ferenc: Élet a kopogtatócédulák után. *Jogászvilág*, 2018. február 22. <https://jogaszvilag.hu/szakma/élet-a-kopogtatocedulak-utan/> (2025. 09. 25.)]. A „kopogtatócédula” valójában a választási értesítő szinonimája volt, amely a jelölt állítására szolgáló ajánlószevennyel együtt került postázásra [lásd: Országos Választási Iroda: https://static.valasztas.hu/parval2006/hu/17/17_fogalmak.html (2025. 10. 15.)]; régi Ve. 14. § (4) bek. és 46. § (1) bek.].

²⁸ CSERNY–RÉVÉSZ: i. m., 181–182.

²⁹ MAJTÉNYI László: *Az információs szabadságok – Adatvédelem és a közérdekű adatok nyilvánossága.* Complex, Budapest, 2006, 168.

³⁰ 2/1990. (II. 18.) AB határozat, ABH 1990, 18, 18–19.

³¹ MAJTÉNYI: i. m., 168.

³² 2/1990. (II. 18.) AB határozat, ABH 1990, 18, 23.

³³ DEZSŐ-TÓTH: i. m., 71.

feltételrendszere érdemben nem változott: minden választópolgár továbbra is egy ajánlószelvényvel rendelkezett, amelyet a jelöltként indulni szándékozó vagy a jelöltet állítani kívánó jelölő szervezet részére adhatott át.³⁴ A jogintézményt érintő kritikák egyik központi eleme volt, hogy az ajánlószelvény egészen 2010-ig nem rendelkezett semmilyen biztonsági jelzéssel, így könnyen hamisítható volt. Az ezt követően bevezetett intézkedések ugyan visszaszorították a hamisításokat, ugyanakkor hozzájárultak az ajánlószelvényekkel kapcsolatos visszaélések új formáinak megjelenéséhez, így különösen azok jogellenes megszerzéséhez és értékesítéséhez.³⁵ A jelöltállítás e neuralgikus elemével kapcsolatban szinte minden választás alkalmával felmerült a visszaélés gyanúja.³⁶

A Sólyom László különvéleményében foglaltakat az adatvédelmi biztosok gyakorlatuk során egyöntetűen irányadónak tekintették, és kétségesnek tartották, hogy a jelöltállítás ajánlószelvényes rendszere képes hatékonyan és maradéktalanul érvényre juttatni a választópolgárok akaratát.³⁷ Péterfalvi Attila az ajánlószelvény intézményével szembeni állampolgári bizalmatlanságot érzékelve sürgette a hatályos szabályozás felülvizsgálatát, és olyan rendszer bevezetését javasolta, amely nem igényli a választópolgárok személyes adatainak ilyen kiterjedt kezelését: például a kauciók rendszer alkalmazását vagy egyes pártok ajánlásgyűjtés alóli mentesítését. Álláspontja szerint a régi Ve. szerinti szabályozás nem volt alkalmas a személyes adatok védelméhez való jog maradéktalan érvényesülésének biztosítására. Kiemelt problémát jelentett, hogy az ajánlószelvényekkel egyidejűleg kézbesített értesítő valamennyi, az ajánlószelvény kitöltéséhez szükséges személyes adatot tartalmazta, így annak illetéktelen kezekbe kerülése jelentősen megkönnyítette a visszaéléseket. Ezen túlmenően a szabályozás ugyan előírta a be nem nyújtott ajánlószelvények megsemmisítésének kötelezettségét és azok másolásának tilalmát, azonban e követelmények gyakorlati érvényesülése nem volt ellenőrizhető.³⁸ Hasonló álláspontot képviselt Jóri András adatvédelmi biztos is, aki kifogásolta, hogy a jogalkotó a korábbi biztosi kezdeményezések ellenére sem módosította az ajánlószelvények rendszerét. A korábbi álláspontot fenntartva kiemelte, hogy bár a régi Ve. több garanciális szabályt tartalmazott, az elérni kívánt célhoz képest aránytalan mértékben korlátozta a személyes adatok védelméhez való jogot.³⁹

A jogalkotó e problémákra reagálva a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) elfogadásával jelentős fordulatot hozott a jelöltállítás hazai rendszerében: az ajánlószelvényeket felváltotta a választási irodák által biztosított ajánlóív. Az ajánlások gyűjtésére szolgáló ajánlóíven legfeljebb nyolc,⁴⁰ a jelöltállítással érintett választókerületben választójoggal rendelkező választópolgár adhat érvényesen támogatást.⁴¹ Az ívre az ajánlást

³⁴ Régi Ve. 47. §

³⁵ CSERNY Ákos: A választójogi szabályozás néhány aktuális kérdése a 2010. évi választások tükrében. *Új Magyar Közigazgatás*, 2010/12, 19.

³⁶ HAJNAL Péter: „Mondd, te kit választanál?” Választások Magyarországon 2014-ben. In: Darák Péter–Koltay András (szerk.): *Ad Astra Per Aspera: Ünnepi kötet Solt Pál 80. születésnapja alkalmából*. Pázmány Press–Kúria, Budapest, 2017, 285.

³⁷ CSERNY–RÉVÉSZ: i. m., 181–182.

³⁸ Az adatvédelmi biztos beszámolója, 2002. Adatvédelmi Biztos Irodája, Budapest, 2003, 44–46. Elérhető: <https://www.naih.hu/files/Adatvedelmi-biztos-beszamoloja-2002.PDF> (2025. 10. 15.). (a továbbiakban: Adatvédelmi biztos beszámolója, 2002).

³⁹ Beszámoló az adatvédelmi biztos 2010. évi tevékenységéről. Adatvédelmi Biztos Irodája, Budapest, 2011, 29. Elérhető: <https://www.naih.hu/files/Adatvedelmi-biztos-beszamoloja-2010.PDF> (2025. 10. 15.).

⁴⁰ Az országgyűlési képviselők választásán a választási irodák hatáskörébe tartozó feladatok végrehajtásának részletes szabályairól, a választási eredmény országosan összesített adatai körének megállapításáról, a fővárosi és vármegyei kormányhivatal választásokkal összefüggő informatikai feladatai ellátásának részletes szabályairól, valamint a választási eljárásban használandó nyomtatványokról szóló 12/2025. (IX. 25.) IM rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 11. melléklete.

⁴¹ Ve. 122. § (1) bek.

adó személy nevét, személyi azonosítóját és magyarországi lakcímét⁴² bárki feltüntetheti, azonban az aláírásnak minden esetben az ajánlást adó személytől kell származnia.⁴³

Egyetértek az ajánlószelvények adattartalmával kapcsolatban megfogalmazott alkotmánybírósági különvéleményben, valamint az adatvédelmi biztosok által is képviselt azon állásponttal, miszerint a korábbi szabályozás alapján az ajánlószelvény a választópolgár személyes adatait indokolatlanul széles körben tartalmazta. Ez az álláspont azonban a Ve. által bevezetett ajánlási rendszer tekintetében már nem megalapozott. A hatályos rendelkezések alapján a választópolgár személyes adatai meghatározott körének (név, személyi azonosító szám, magyarországi lakóhely) megadásával és az ajánlóív aláírásával fejezheti ki jelöltállítási célú támogatását. A szabályozás ugyanakkor magában hordozza annak a kockázatát, hogy az ajánlóívek alkalmazása során a választópolgárok személyes adataival való visszaélés minden korábbinál könnyebben megvalósítható, ami csökkentheti a jelöltállítás jogszerűségébe vetett közbizalmat. Amennyiben azonban a jogalkotó az ajánlóíven kizárólag az ajánló azonosításához feltétlenül szükséges, szűkebb adattartalom megadását írta elő, az az ajánlások meghamisításának kockázatát növelné. Különösen igaz lenne ez abban az esetben, ha az ajánlóíven kizárólag az érintett állandó jellegű azonosító adatait – például természetes személyazonosító adatait⁴⁴ vagy azonosító kódját⁴⁵ – kellene feltüntetni. Ehhez képest a magyarországi lakcím megadásának többletkötelezettsége további garanciális funkcióval is bír, mivel annak változó jellege hozzájárulhat a jogsértések kockázatának csökkentéséhez.

A Ve. másik novuma a többes ajánlás lehetővé tétele. Pozitívumként említhető, hogy ez a megoldás megszüntette a nagypártok azon gyakorlatát, amely során a szükségesnél több ajánlószelvény összegyűjtésével, mintegy „nulladik fordulóban” ellehetetlenítették a kisebb politikai szereplők jelöltállítását. Megjelent ugyanakkor az a negatív következmény, hogy a jelentős összegű költségvetési kampánytámogatás reményében korábban nem tapasztalt számú, csekély társadalmi támogatottsággal rendelkező párt vett részt az országgyűlési választásokon.⁴⁶ A szabályozás további, adatvédelmi garanciaként is értékelhető⁴⁷ eleme, hogy a jogalkotó pénzbírsággal szankcionálta az ajánlóívek leadásának elmulasztását. A bírság objektív jellegű, azt az illetékes választási bizottság a jogszabályi követelmények fennállása esetén köteles kiszabni. A bírság mértéke azonban a jogszabályi módosítások következtében folyamatosan csökkent: míg a jogalkotó kezdetben ajánlóívenként a kötelező legkisebb munkabér havi összegében határozta meg annak alapját, addig jelenleg mindössze 1000 forintban van meghatározva,⁴⁸ ami az adatvédelmi garancia visszatartó erejét jelentősen gyöngíti. Mindent egybevetve az új jelöltállítási rendszerben is általános adatvédelmi aggályként merül fel, hogy a gyakorlatban nem ellenőrizhető, készül-e jogellenes másolat az ajánlóíven szereplő személyes adatokról.

3. A jelöltállítás folyamata⁴⁹

⁴² „Magyarországi lakcím: a bejelentett magyarországi lakóhely címe; a sem magyarországi, sem külföldi bejelentett lakóhellyel nem rendelkező személy esetében a bejelentett magyarországi tartózkodási hely címe” [Ve. 3. § 5. pont].

⁴³ Ve. 122. § (2)–(4) bek.

⁴⁴ „Természetes személyazonosító adat: a polgár családi és utóneve, születési családi és utóneve, születési helye és ideje, valamint anyja születési családi és utóneve” [a személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról szóló 1996. évi XX. törvény (a továbbiakban: Szaztv.) 4. § (4) bek.].

⁴⁵ „Azonosító kód: az adóazonosító, a TAJ szám, valamint a személyi azonosító kód” [Szaztv. 6. §].

⁴⁶ CSERNY–RÉVÉSZ: i. m., 182–183.

⁴⁷ Lásd a 2013. évi XXXVI. törvény előterjesztői indokolását.

⁴⁸ Ve. 124. § (2) bek.

⁴⁹ A nemzetiégi listaállítást, amely az ajánlásgyűjtés szempontjából releváns, ugyanakkor eltérő szabályokat tartalmaz, területi korrólók miatt nem tárgyalom.

Az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCII. törvény (a továbbiakban: Vjt.) alapján egyéni választókerületben a jelöléshez legalább ötszáz választópolgár ajánlása szükséges.⁵⁰ Ajánlóívet független jelölt, valamint választás kitűzésekor a civil szervezetek bírósági nyilvántartásában jogerősen szereplő olyan párt igényelhet,⁵¹ amelyet a Nemzeti Választási Bizottság jogerősen nyilvántartásba vett (jelölő szervezet).⁵² Az igénylés formanyomtatványon,⁵³ legkorábban a választást megelőző hatvankilencedik napon terjeszthető elő a jelölt nyilvántartásba vételére illetékes országgyűlési egyéni választókerületi választási bizottság (a továbbiakban: OEVB) mellett működő országgyűlési egyéni választókerületi választási irodánál (a továbbiakban: OEVI).⁵⁴ A jogszabályi feltételeknek megfelelő igénylést az OEVI haladéktalanul, de legkorábban a szavazást megelőző ötvenedik napon teljesíti,⁵⁵ amelynek során az igénylőnek vagy a jelöltnek indulni szándékozó választópolgárnak átadja az egyedi azonosítóval ellátott ajánlóíveket.⁵⁶

Az ajánlóív érvényességi követelménye, hogy azon az előírt helyen feltüntessék az ajánlásokat gyűjtő személy azonosító adatait is. A törvény ekként biztosítja a jelöltállítási folyamat nyomonkövethetőségét, valamint garantálja, hogy az esetleges visszaélések a későbbiekben felderíthetők legyenek.⁵⁷ A szükséges számú ajánlást összegyűjtő jelöltként indulni szándékozó választópolgár legkésőbb a választást megelőző harminchetedik napon, az ajánlóívek leadásával jelentheti be jelöltségét az OEVI-nél.⁵⁸

A jelölt bejelentésének céljával átadott ajánlásokat az OEVI a bejelentést követő négy napon belül ellenőrzi.⁵⁹ A támogatói adatok tételes ellenőrzését addig folytatja, amíg biztosan meg nem állapítható, hogy az érvényes ajánlások száma eléri a törvényi küszöbértéket. A választási irodának az ajánlóíveken szereplő személyes adatokra vonatkozó tájékoztatási kötelezettsége csak azokra az ajánlásokra terjed ki, amelyeket ennek során informatikai rendszerében ellenőrzött.⁶⁰

Az ellenőrzés eredményéről az OEVI tájékoztatja a nyilvántartásba vételről döntést hozó OEVB-t, valamint kérelemre a bejelentett jelöltet, illetve jelölő szervezetet.⁶¹ Az OEVB a jelöltállítási feltételeket teljesítő bejelentett jelölteket négy napon belül nyilvántartásba veszi, míg az előírásokat nem teljesítő kérelmeket visszautasítja.⁶² A nyilvántartásba vételi döntés fellebbezés útján támadható, amelyet a területi választási bizottság bírál el.⁶³

⁵⁰ Vjt. 6. §.

⁵¹ Ve. 120. § (2) bek.

⁵² Ve. 119. § (1) bek.

⁵³ Vhr. 9. melléklet.

⁵⁴ Ve. 120. § (2) bek.

⁵⁵ Ve. 121. § (1) bek.

⁵⁶ Ve. 121. § (2) bek.

⁵⁷ A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság ajánlása a választásokkal kapcsolatos adatkezelésekről. Budapest, 2019. Elérhető: <https://www.naih.hu/adatvedelmi-ajanlasok?download=145:a-nemzeti-adatvedelmi-es-informacioszabadsag-hatosag-ajanlasi-a-valasztasokkal-kapcsolatos-adatkezelesekrol> (2025. 09. 10.) [a továbbiakban: NAIH ajánlás (2019)].

⁵⁸ Ve. 252. § (1) bek.

⁵⁹ Az informatikai rendszerben (Nemzeti Választási Rendszer) elvégzett ellenőrzés során így az OEVI köteles vizsgálni a Ve. 122. § szerinti követelményeket, továbbá azt, hogy az érintett az ajánlásgyűjtési időszak bármely időpontjában a választókerületben való választójogosultsággal rendelkezett-e, valamint az ajánlóíven szereplő személyes adatok (az aláírás kivételével) megegyeznek-e a szavazóköri névjegyzék tartalmával (Ve. 126. §).

⁶⁰ Ve. 2. § (4) bek.

⁶¹ Ve. 127. §

⁶² Ve. 132–133. §

⁶³ Ve. 297. § (2) bek.

4. Az ajánlás mint politikai véleményre utaló személyes adat

Az ajánlásgyűjtés és az ajánlások ellenőrzése nem kizárólag választási eljárásjogi kérdés, hanem adatvédelmi jogi szempontból is kiemelt jelentőségű, a választási eljárásjog zárt rendszerén túlmutató összefüggéseket is felvet. Az adatvédelem fő funkciója az állampolgárok átláthatatlanságának biztosításában keresendő, maga „az adatvédelem kifejezés azonban nyilvánvalóan pontatlan: az nem egyszerűen az adat védelmét jelenti, hanem a természetes személy adatainak, azaz magánéletének, a személyes *privacy*-jének védelmét.”⁶⁴ Ez a fajta „bensőségesség és a névtelenség teszi lehetővé, hogy az emberek a megfigyelés és az azonosítás félelme nélkül vállalhassák a társadalmi és politikai érintkezést.”⁶⁵

Önmagában az, hogy a politikai véleményre utaló információ megkülönböztetett jogi védelmet érdemel, a történelmi tapasztalatok alapján nem vitatható. Ahogy a faji és etnikai származás vagy a vallási és világnézeti meggyőződés, úgy a politikai nézet is számtalan alkalommal szolgált az üldöztetés és a hátrányos megkülönböztetés alapjául. Elegendő csak a 20. század egyes eseményeire visszatekinteni: a nemzetiszocialista Németországban üldözött politikai ellenállók,⁶⁶ a második világháborúban náci kollaboráció gyanújával koncentrációs táborokba zárt antifasiszta emigránsok,⁶⁷ az 1956-os magyar forradalmat követő megtorlások elszenvedői,⁶⁸ a Szovjetunióba deportált politikai foglyok,⁶⁹ az Egyesült Államokban a McCarthy-időszakban a „vörös veszedelem” idején feketelistán szereplők,⁷⁰ az ezredfordulót megelőző évek ruandai polgárháborújában meggyilkolt tuszik⁷¹ vagy a dél-afrikai apartheid rezsim idején bebörtönzött aktivisták sorsára.⁷²

A választások megszervezésével összefüggő adatkezelések az Európai Unió általános adatvédelmi rendelete⁷³ (a továbbiakban: GDPR) hatálya alá esnek,⁷⁴ így az adatvédelmi jogi szempontú elemzés első lépése annak tisztázása, hogy az ajánlásgyűjtés alapját képező információ az adatvédelmi jog fogalmai szerint személyes adatnak minősül-e. Ennek hiányában ugyanis nem beszélhetünk személyes adatkezelésről, az adatvédelmi jogszabályok alkalmazására nem kerülhet sor.⁷⁵

A GDPR meghatározása szerint személyes adat az azonosított vagy azonosítható természetes személyre („érintett”) vonatkozó bármely információ.⁷⁶ Az ajánló választópolgár neve, személyi azonosító száma, lakóhelye, aláírása, valamint annak a ténye, hogy valamely jelöltet támogat, mind az érintettre vonatkozó információ. Ezek gyűjtése, tárolása, továbbítása, illetve

⁶⁴ MAJTÉNYI: i. m., 63.

⁶⁵ MAJTÉNYI: i. m., 65.

⁶⁶ LUKACS, John: *A történelmi Hitler*. Helikon, Budapest, 2024, 132–133. [a továbbiakban: LUKACS (2024)].

⁶⁷ LUKACS (2024): i. m., 74.

⁶⁸ ROMSICS Ignác: *Magyarország története a XX. században*. Helikon, Budapest, 2023, 448–451.

⁶⁹ ROMSICS: i. m., 449.

⁷⁰ LUKACS, John: *A huszadik század rövid története*. POKET, Budapest, 2020, 242–243.

⁷¹ MAJTÉNYI: i. m., 80.

⁷² THOMPSON, Andrew: “Restoring Hope Where All Hope Was Lost”: Nelson Mandela, the ICRC and the Protection of Political Detainees in Apartheid South Africa. *International Review of the Red Cross*, 2016, 799–829. (doi: 10.1017/S1816383117000522)

⁷³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) (EGT-vonatkozású szöveg). HL L 119, 2016. 05. 04., 1–88. o.

⁷⁴ C-306/21. sz., *Koalitsia „Demokratichna Bulgaria – Obedinenie” ügyben* 2022. október 20-án hozott ítélet (ECLI:EU:C:2022:813), 42. pont.

⁷⁵ Jóri András (szerk.): *A GDPR magyarázata*. HVG-ORAC, Budapest, 2018, 53.

⁷⁶ GDPR 4. cikk 1. pont.

ellenőrzése adatkezelésnek minősül.⁷⁷ A GDPR azonban egyes adatokat a személyes adatok halmazából kiemelve fokozottabb védelemben részesít, kezelésük során különös előírások érvényesítését kívánja meg. A személyes adatok különleges kategóriájába („különleges adatok”) tartozik – többek között – minden olyan információ, amely a politikai véleményre utal.⁷⁸ Ennek fogalmát a GDPR – a különleges adatok közé tartozó más adatfajtákkal⁷⁹ szemben – nem definiálja, ezért annak eldöntése, hogy a kezelt személyes adat egyben politikai véleményre utaló többletinformációt hordoz-e, körültekintő eljárást kíván meg az adatkezelőtől. Az ajánlásgyűjtési célból folytatott adatkezelés a hazai jogi terminológia szerint ún. „kötelező adatkezelésnek”⁸⁰ minősül. Ebből következően az adatkezelés jogszerűségét alapvetően nemcsak az befolyásolja, hogy az ajánlás „egyszerű” személyes adatnak vagy „különleges” adatnak minősül-e, hanem az is, hogy az adatkezelő az adatkezelés során fokozottabb adatbiztonsági garanciák mellett köteles-e eljárni. A minősítés kérdésköre jelen tanulmány során emiatt sem mellőzhető.

Széleskörű szakmai egyetértés van arra vonatkozóan, hogy a jelöltállítási célból megadott személyes adatok a személyes adatok általános kategóriáihoz képest kiemelt jogi védelmet élveznek. Az adatvédelmi biztos már a korábbi választási eljárási szabályozással összefüggésben megfogalmazott ajánlásában felhívta a figyelmet arra, hogy az ajánlószervény útján kifejezett politikai véleményre és pártszimpátiára vonatkozó információ különleges adatnak minősül.⁸¹ Később a jelöltállítási rendszerét azért kifogásolta, mert az ajánlószervények gyűjtése révén a pártok több tízezer választópolgár különleges adatának birtokába kerülhettek.⁸² A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: NAIH) a Ve. hatálybalépését követően kiadott állásfoglalásában szintén különleges adatként hivatkozott az ajánlóívek tartalmára,⁸³ majd a GDPR alkalmazandóvá válását követően kiadott ajánlásában is nyomatékosan felhívta az adatkezelők figyelmét arra, hogy az ajánlások gyűjtése során politikai véleményre utaló különleges adatot kezelnek.⁸⁴ A választópolgári ajánlás a szakirodalom⁸⁵ és a Nemzeti Választási Iroda (a továbbiakban: NVI) tájékoztatása szerint is⁸⁶ politikai véleményre utaló személyes adatnak minősül.

Ezzel az állásponttal magam is egyetértek. A jelöltállítási célból adott ajánlás egyértelműen olyan, az érintetthez közvetlenül köthető információ, amely politikai véleményre utal. Ezt támasztja alá a hazai jelöltállítási rendszer logikája is, amely a jelöltté válást – a választási eljárás mintegy „nulladik fordulójaként” – meghatározott számú választópolgári támogatáshoz

⁷⁷ „Adatkezelés: a személyes adatokon vagy adatállományokon automatizált vagy nem automatizált módon végzett bármely művelet vagy műveletek összessége, így a gyűjtés, rögzítés, rendszerezés, tagolás, tárolás, átalakítás vagy megváltoztatás, lekérdezés, betekintés, felhasználás, közlés továbbítás, terjesztés vagy egyéb módon történő hozzáférhetővé tétel útján, összehangolás vagy összekapcsolás, korlátozás, törlés, illetve megsemmisítés” (GDPR 4. cikk 2. pont).

⁷⁸ GDPR 9. cikk (1) bek.

⁷⁹ Például genetikai-, biometrikus-, vagy egészségügyi adat (GDPR 4. cikk 13–15. pont).

⁸⁰ Az Infotv. 5. § (5) bek. alapján e törvény „(1) bekezdés a) pontjában, a (2) bekezdés b) pontjában, valamint az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés c) és e) pontjában meghatározott adatkezelés (a továbbiakban: kötelező adatkezelés) esetén a kezelendő adatok fajtáit, az adatkezelés célját és feltételeit, az adatok megismerhetőségét, az adatkezelő személyét, valamint az adatkezelés időtartamát vagy szükségessége időszakos felülvizsgálatát az adatkezelést elrendelő törvény, illetve önkormányzati rendelet határozza meg”.

⁸¹ Adatvédelmi biztos beszámolója, 2002.

⁸² Az adatvédelmi biztos beszámolója, 2004. Adatvédelmi Biztos Irodája, Budapest, 2005, 229. Elérhető: <https://www.naih.hu/files/Adatvedelmi-biztos-beszamoloja-2004.PDF> (2025. 10. 15.).

⁸³ NAIH-703-3/2014/V. Elérhető: https://www.naih.hu/files/703_2014_allasfoglalas_ajanloivek_taj_jogrol.pdf (2025. 12. 17.) [a továbbiakban: NAIH állásfoglalás (2014)].

⁸⁴ NAIH ajánlás (2019).

⁸⁵ CSERNY–PÉTERI: i. m., 260.

⁸⁶ Ajánlás ellenőrzés tájékoztató, 2024. március 5. Elérhető: <https://www.valasztas.hu/ajanlas-ellenorzes-tajekoztato> (2025. 10. 15.).

köti. Ezáltal a választópolgárok döntenek el, hogy kik jelenhetnek meg a szavazólapon, vagyis kik léphetnek be a politikai hatalomért folytatott versenybe. Mindezekből következik, hogy az ajánlás ténye a választópolgár politikai véleményének kifejeződését jelenti. Felmerül ugyanakkor a kérdés, hogy miként alakul az adat minősítése abban az esetben, ha az érintett több jelölt vagy lista állítását is támogatja. Álláspontom szerint minden ajánlás, valamint az ajánlás adásának megtagadása önmagában is politikai véleményre utaló adatnak minősül. Az a tény, hogy az érintett egymással versengő több jelöltet vagy pártot is támogat, nem eredményez eltérő adatvédelmi minősítést.

5. Az ajánlásgyűjtésre vonatkozó egyes adatvédelmi jogi követelmények

5.1. Az ajánlásgyűjtők adatvédelmi jogi szerepe

Ajánlást a jelölő szervezet képviselője, a jelöltként indulni szándékozó választópolgár, illetve ezek képviselője gyűjthet.⁸⁷ A NAIH tapasztalata, hogy a jelöltállításban résztvevők az esetek túlnyomó többségében nincsenek tisztában az alapvető adatvédelmi jogi alapkövetelményekkel, így nem ismert számukra, hogy pontosan milyen szerepet töltenek be az adatkezelés során. Különösen igaz ez akkor, ha az adatfelvételbe önkénteseket is bevonnak. Az ajánlásgyűjtők gyakran még arra sem tudnak válaszolni, hogy az adatkezelő képviselőiként vagy adatfeldolgozóként⁸⁸ járnak-e el.⁸⁹ Ennek az információnak a hiányában nem biztosítható az érintettek megfelelő adatvédelmi jogi tájékoztatása.

Az adatvédelmi jogi szerepek tisztázása körében annak vizsgálata szükséges, hogy az aláírást gyűjtő személy milyen jogviszonyban áll a jelölő szervezettel vagy a független jelöltként indulni szándékozó választópolgárral (azaz magával az adatkezelővel). Ha az adatfelvételben az adatkezelő munkavállalójaként vesz részt, akkor külön adatfeldolgozói szerepkör nem állapítható meg, mivel az adatkezelő tevékenységét közvetlenül hajtja végre. Amennyiben azonban önkéntesként, szerződéses jogviszony nélkül vesz részt az adatkezelésben, akkor az adatfeldolgozói minőség állapítható meg, ha az adatkezelő nevében és utasításai alapján jár el.⁹⁰ Ez esetben elengedhetetlen, hogy az adatkezelő és az adatfeldolgozó között adatfeldolgozói vagy adatfeldolgozói feladatokat meghatározó megbízási szerződés jöjjön létre. Az adatgyűjtő a megállapodás alapján tudja igazolni, hogy mely adatkezelő nevében és utasításai alapján végzi a tevékenységét.⁹¹

Az ajánlások ívre történő felvezetését megelőzően az ajánlásokat gyűjtő személynek az íven fel kell tüntetnie a személyes adatait. Az előírás egyrészt tájékoztatásként szolgál az érintettek számára az adatfelvétel személyi kilétével kapcsolatban, másrészt megteremti az esetleges visszaélések esetén a tényállás későbbi felderítésének lehetőségét. A szabályozásban magasabb szintű adatvédelmi garanciát jelent a Ve. 2021. július 1-jén hatályba lépett módosítása,⁹² amely értelmében az ajánlóíveken az ajánlást gyűjtő személy neve és aláírása mellett kötelező

⁸⁷ Ve. 123. § (1)–(3) bek.

⁸⁸ „Adatfeldolgozó: az a természetes vagy jogi személy, közhatalmi szerv, ügynökség vagy bármely egyéb szerv, amely az adatkezelő nevében személyes adatokat kezel” (GDPR 4. cikk 8. pont).

⁸⁹ Nemzeti Adatvédelmi és Információs szabadság Hatóság ajánlása a politikai pártok és szervezetek adatkezelésével kapcsolatos egyes adatvédelmi követelményekről. Budapest, 2021. Elérhető: <https://www.naih.hu/adatvedelmi-ajanlasok?download=332:a-nemzeti-adatvedelmi-es-informacioszabadsag-hatosag-ajanlasi-a-politikai-partok-es-szervezetek-adatkezelesevel-kapcsolatos-egyes-adatvedelmi-kovetelményekrol> (2025. 09. 25.) [a továbbiakban: NAIH ajánlás (2021)].

⁹⁰ NAIH ajánlás (2021).

⁹¹ NAIH ajánlás (2021).

⁹² Egyes választási tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi CLXVII. törvény 27. §.

feltüntetni a személyi azonosítóját vagy személyazonosságát igazoló hatósági igazolvány számát is.⁹³ A választási iroda nemcsak az ajánlóíveken szereplő ajánlásokat ellenőrzi, hanem az ajánlásokat gyűjtő személy adatait is. Amennyiben ez utóbbi személy nem azonosítható, úgy az íven szereplő valamennyi ajánlás érvénytelen.⁹⁴

5.2. Az adatkezelés időtartama

A jelöltállítási célú ajánlásgyűjtés csak a Ve.-ben meghatározott időszakban, az ajánlóívek átvételétől a jelölt bejelentésének határnapjáig folytatható. Ekként az adatkezelés legkorábban a választás napját megelőző 50. napon kezdődhet meg és legfeljebb a 37. napig tarthat. A határnapot megelőzően vagy azt követően, ajánlásgyűjtés jogszerűen nem folytatható. Az érintettek különösen védendő személyes adatai (ideértve a kizárólag törvényi felhatalmazás alapján kezelhető személyi azonosító kód⁹⁵) biztonságát a Ve. azzal kívánja garantálni, hogy valamennyi ajánlóív visszaszolgáltatását konkrét határnaphoz köti, és annak elmulasztása esetén objektív bírság kiszabását rendeli el.

A politikai hatalomért folytatott verseny azonban az eljárásjogi kereteket feszegeti. A gyakorlatban megfigyelhető, hogy a jelentős társadalmi támogatottságukat demonstrálni kívánó pártok már az ívek átvételének napján vagy az azt követő munkanapon a jelölt bejelentésének céljával benyújtják a szükséges számú ajánlást tartalmazó ajánlóívet.⁹⁶ Ilyen esetben fennáll az elvi lehetősége annak, hogy a választási bizottság a lehető legkorábbi időpontban, azaz a szavazást megelőző 50. napon meghozza a nyilvántartásba vételi döntést,⁹⁷ amely három nap elteltével jogerőre emelkedhet. A jogerős nyilvántartásba vételi döntéssel a jelöltállítás érdekében folytatott adatkezelés célja így akár négy nap alatt megvalósulhat.

A célhoz kötöttség elve a GDPR-ban nevesített alapelvek⁹⁸ közül a legfontosabb. Egyrészt előfeltétele a többi alapelv érvényesülésének, másrészt végigkíséri az adatkezelés teljes életútját.⁹⁹ A célhoz kötöttség követelménye leegyszerűsítve a „cél nélküli” adatkezelés, „készletező” adatgyűjtés tilalmát jelenti,¹⁰⁰ így szorosan összefügg az adattakarékosság elvével, amelyet gyakran a részeként említenek. Az adattakarékosság elve a magyar adatvédelmi jogi terminológiában meghonosodott „adatminimalizálás” követelményének feleltethető meg.¹⁰¹ A

⁹³ Ve. 122. § (6) bek.

⁹⁴ Az érvénytelen gyűjtői adatokat tartalmazó íven szereplő valamennyi ajánlást szintén érvénytelennek kell minősíteni.

⁹⁵ Szaztv. 6. §.

⁹⁶ Lásd például: Joób Sándor: A dombóvári időközi választásra már az első nap összegyűjtötte az ajánlásokat a Fidesz, a Mi Hazánk és a DK. *Telex*, 2024. november 24. <https://telex.hu/belfold/2024/11/24/tolna-varmegye-2-valasztokerulet-dombovar-idokozi-valasztas-dk-mi-hazank-fidesz> (2025. 10. 25.); Kaufmann Balázs: Karácsony Gergely egy nap alatt összegyűjtötte a húszezer aláírást. *444*, 2021. augusztus 24. <https://444.hu/2021/08/24/karacsony-gergely-egy-nap-alatt-osszegyujtotta-a-huszezer-alairast> (2025. 10. 25.); A Vác központú Pest megyei 4. számú választókerületben hét jelöltet vettek nyilvántartásba. *Dunakanyar Régió*, 2022. február 26. <https://www.dunakanyarregio.hu/2022/02/26/a-vac-kozpontu-pest-megyei-4-szamu-valasztokeruletben-het-jeloltet-vettek-nyilvantartasba/> (2025. 10. 25.); Baranyai Gábor: Jól startolt a Fidesz választási kampánya. *Magyar Nemzet*, 2019. augusztus 26. <https://magyarnemzet.hu/belfold/2019/08/jol-startolt-a-fidesz-valasztasi-kampanya> (2025. 10. 25.).

⁹⁷ Tendenciaként figyelhető meg, hogy egyes jelölő szervezetek már az ajánlóívek átvételének napján benyújtják azokat a szükséges számú ajánlással együtt a jelölt bejelentése érdekében. Ilyen esetben nem kizárt annak az elvi lehetősége, hogy a választási iroda tagjai még aznap leellenőrizzék az ajánlások érvényességét, és ennek eredménye alapján az OEVB meghozza a döntését.

⁹⁸ Jogszerűség, tisztességes eljárás és átláthatóság; célhoz kötöttség; adattakarékosság; pontosság; korlátozott tárolhatóság; integritás és bizalmas jelleg (GDPR 5. cikk).

⁹⁹ RÉVÉSZ Balázs: Az adatkezelés alapelvei. In: Péterfalvi Attila–Révész Balázs–Buzás Péter (szerk.): *Magyaráztat a GDPR-ról*. Wolters Kluwer, Budapest, 2021, 105.

¹⁰⁰ JÓRI: i. m., 106.

¹⁰¹ JÓRI: i. m., 110–111.

két alapelvet a legegyszerűbben úgy lehet megkülönböztetni, hogy míg a célhoz kötöttség az adatkezelés céljának pontos meghatározását írja elő, addig az adattakarékosság elve egyrészt tiltja a cél elérésére alkalmatlan adatkezelést, másrészt az adatkezelés terjedelmét a cél megvalósításához elengedhetetlen adatkörre és cselekményekre, illetve időtartamra korlátozza.¹⁰²

A hatályos szabályozás kritikájaként említhető, hogy a kiadott ajánlóív a jelölt bejelentésének határidejéig, az üres ív pedig az azt követő napig a Ve. szerinti bármilyen jogkövetkezmény nélkül az adatkezelő birtokában maradhat, jöllehet az adatkezelési cél a jelölt jogerős nyilvántartásba vételével már megvalósult. A helyzet lehetőséget teremt arra, hogy az egymással versengő szereplők a hiteles ajánlásgyűjtő ívek birtokában továbbra is adatfelvételt (illetve politikai kampányt) folytassanak, immár az eredeti adatkezelési céltól eltérően. Ez a lehetőség választási és adatvédelmi jogi szempontból egyaránt aggályos, ugyanis a választópolgároktól nem várható el, hogy napi rendszerességgel nyomon kövessék, mely jelöltek kerültek már nyilvántartásba, és kinél folyik még az ajánlásgyűjtés. Különösen megtévesztő és jogsértő ezért az az adatkezelői magatartás, amely a jogerős nyilvántartásbavételt követően is a hitelesített ívek felhasználásával gyűjt választópolgári adatokat, vagy folytat kampánytevékenységet.

Az alapelvi rendelkezéseknek olyan törvényi előírás felelne meg, amely az ajánlóívek leadásának határidejét a jelölt, illetve a lista jogerős nyilvántartásba vételének időpontjához kötné, feltéve, hogy ez korább időpontra esik, mint a nyilvántartásba vételi céllal történő bejelentés törvény szerinti utolsó határnapja.

5.3. Az érintett hozzáférési joga: „Kit ajánlottam?”

Mint fentebb kifejtettem, a választópolgáronként megszemélyesített kopogtatócédulával kapcsolatban számos aggály merült fel, amelyeket a jogalkotó az ajánlóívek bevezetésével és a többes ajánlás lehetővé tételével kívánt orvosolni.¹⁰³ Ami azonban az egyik oldalról üdvözlendő volt, a másik oldalról számos új kihívást idézett elő, ugyanis a jelöltállítási támogatással való visszaélés minden korábbinál egyszerűbbé vált.

A felmerülő jogsértések azonosítására megoldást kínálhatott volna az információs önrendelkezési jogról és információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) korábban hatályos 15. §-ában biztosított tájékozódáshoz való jog.¹⁰⁴ Az adatvédelmi jog ugyanis rendelkezési jogot biztosít az érintettnek minden személyével összefüggésbe hozható adat felett.¹⁰⁵ Ennek részeként mindenkinek joga van információt kérni az adatkezelőtől arról, hogy személyes adatainak kezelése folyamatban van-e.¹⁰⁶

Az NVI elnöke a kérdés tisztázása érdekében megkereste a NAIH-ot azzal kapcsolatban, hogy a polgárok kérhetnek-e tájékoztatást a választási szervektől arról, hogy személyes adataik mely ajánlóíveken szerepelnek. NAIH elnöke állásfoglalásában kiemelte, hogy az ellenőrzést végző választási iroda adatkezelése jellegénél, céljánál és funkciójánál fogva eltér a klasszikus értelemben vett „egyéb” adatkezeléstől. A nagyszámú ajánlás áttanulmányozása aránytalan

¹⁰² JÓRI: i. m., 207.

¹⁰³ CSERNY-RÉVÉSZ: i. m., 182.

¹⁰⁴ Az Infotv. 2018. július 26-ig hatályos 15. §-a szerint az érintett kérelmére az adatkezelő tájékoztatást adott az érintett általa kezelt, illetve az általa vagy rendelkezése szerint megbízott adatfeldolgozó által feldolgozott adatairól, azok forrásáról, az adatkezelés céljáról, jogalapjáról, időtartamáról, az adatfeldolgozó nevéről, címéről és az adatkezeléssel összefüggő tevékenységéről, az adatvédelmi incidens körülményeiről, hatásairól és az elhárítására tett intézkedésekről, továbbá – az érintett személyes adatainak továbbítása esetén – az adattovábbítás jogalapjáról és címzettjéről.

¹⁰⁵ JÓRI: i. m., 17.

¹⁰⁶ CSERNY-RÉVÉSZ: i. m., 183.

terhet róna az adatkezelő szervekre, ellehetetlenítené a választási szervek munkáját, végső soron pedig veszélybe sodorná a választás megtartását. Mindezek miatt az érintetteknek csak a választási bizottság nyilvántartásba vételével kapcsolatos döntés jogerőssé válásáig van lehetőségük gyakorolni a tájékoztatói jogukat.¹⁰⁷

A gyakorlati szempontokra építő jogértelmezést számos kritika érte. Például *Majtényi László* is ellentétessnek tartotta azt az információs önrendelkezési joggal, mások a tájékoztatói jog érvényesítése kapcsán a „kötségvetési támogatásra bázisozó mikropártok ügyeskedéseinek leplezését” látták benne.¹⁰⁸ Egyes vélemények szerint a hatóság jogértelmezése több ponton téves. A választási iroda mindaddig adatkezelő, ameddig az ívek a birtokában vannak; az adatkezelési cél megvalósulása önmagában nem szünteti meg az adatkezelői minőséget, így a tájékoztatói kötelezettség teljesítése alól sem szolgál felmentésül. Nem helytálló a tájékoztatáshoz szükséges munka aránytalanságára vonatkozó feltételezés sem, mivel az érintetti jog gyakorlásának joga nem igazodik a választási eljárás jelöltállítási ütemezéséhez. Végezetül külön probléma, hogy amennyiben az ajánlóívre a választópolgár adata kifejezett hozzájárulása nélkül került fel, úgy valamennyi választási iroda – a tájékoztatói kötelezettség elmulasztásától függetlenül is – jogszerűtlenül tárol adatot.¹⁰⁹ Mindezen észrevételek ellenére a jogalkotó mégis a hatósági érvelésnek megfelelően módosította a Ve.-t.¹¹⁰

Az ekként módosított jogszabályhely alaptörvény-ellenességét megvizsgálva az Alkotmánybíróság 26/2014. (VII. 23.) AB számú határozatával megsemmisítette a támadott jogszabályhely második mondatát, a törvényi indokolás ugyanis nem tartalmazta „a személyes adatokhoz való” alapjog korlátozásának okát. A testület álláspontja szerint *„sem más alapjog érvényesülése, sem valamely alkotmányos érték védelme nem indokolja, hogy az érintett kérelmére csak a jelölt, illetve a lista nyilvántartásba vételéről hozott határozat jogerőssé válásáig lehessen tájékoztatást kérni. Mindaddig, amíg a választási iroda nem semmisíti meg az ajánlóíveket, az érintetteket [...] megilleti a tájékoztatás kérés jogosultság.”*¹¹¹ Az Alkotmánybíróság kizárólag a Ve. 2. § (4) bekezdés második mondatát vizsgálta. A határozat nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy a tájékoztatáshoz való jog kizárólag az ajánlásellenőrzésen átesett aláírásokra történő korlátozása önmagában sérti-e a személyes adatok védelméhez való jogot.

Az Alkotmánybíróság döntését követően alakult ki a Ve. 2. § (4) bekezdés máig hatályos szövege, amely értelmében „a választási iroda az ajánlóíveken szereplő személyes adatok közül az érintett kérelmére csak azokról köteles tájékoztatást adni, amelyek ellenőrzését a 125. § (3) bekezdése alapján elvégezte.”¹¹² A hatályban tartott szakasz alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság 3079/2018. (III. 5.) AB számú határozatában vizsgálta, pár hónappal a GDPR kötelezően alkalmazandóvá válása előtt. Az alkotmányjogi panasz elutasítása kapcsán kifejtette, hogy *„a Ve. 2. § (4) bekezdése a választási irodákra vonatkozó tájékoztatói kötelezettség terjedelmének meghatározásával – az adott jogszabályi környezetben, az indítványban előadott összefüggésben – nem korlátozta az indítványozó személyes adatai védelméhez való jogát,”*¹¹³ ennek hiányában pedig az alapjog-korlátozás szükségességével és arányosságával kapcsolatos további vizsgálatot sem folytatott le. A testület érvelése alapján az

¹⁰⁷ NAIH állásfoglalás (2014).

¹⁰⁸ CSERNY–RÉVÉSZ: i. m., 184.

¹⁰⁹ https://tasz.hu/wp-content/uploads/2024/01/naih_level_2014majus15_alairt.pdf (2025. 10. 21.).

¹¹⁰ A Ve. 2014. június 14-én hatályba lépett 2. § (4) bek. szerint „a választási iroda az ajánlóíveken szereplő személyes adatok közül az érintett kérelmére csak azokról köteles tájékoztatást adni, amelyek ellenőrzését a 125. § (3) bekezdése alapján elvégezte. Az ilyen adatokról a jelölt, illetve lista nyilvántartásba vételéről hozott határozat jogerőssé válásáig kérhető tájékoztatás.”

¹¹¹ 26/2014. (VII. 23.) AB határozat, ABH 2014, 760, 56. pont.

¹¹² Ve. 2. § (4) bek.

¹¹³ 3079/2018. (III. 5.) AB határozat, ABH 2018, 360, 38. pont.

információs önrendelkezési jog alkotmányos garanciáiból nem következik olyan jogosultság, hogy „bárki alkotmányos igényt formálhatna arra, hogy valamely, egyébként adatkezelést is végző szerv (szervezet) a kérelmező kérdéses személyes adatainak felkutatása érdekében – bár azokon korábban semmilyen műveletet nem végzett, s azok tárolásáról nincs is tudomása – köteles lenne az általa nem elektronikus adathordozón tárolt valamennyi adatot átvizsgálni (feldolgozni).”¹¹⁴

2018. május 25. előtt az irányadó anyagi jogi rendelkezéseket az Infotv. és ehhez kapcsolódva az ágazati szabályok adták.¹¹⁵ A GDPR alkalmazandóvá válásával a bírói döntések elsődleges anyagi joga megváltozott: súlypontja a hazai jogból az uniós jog területére került át. A bíróságok az adatkezelés jogszerűségét immár nem az Infotv., hanem elsősorban a GDPR alapján vizsgálják, az uniós jog értelmezésére pedig elsődlegesen az Európai Unió Bíróságának gyakorlata irányadó.¹¹⁶

A GDPR tárgyi hatálya nem terjed ki minden személyesadat-kezelési tevékenységre: a nem automatizált adatkezelésekre csak akkor alkalmazandó, ha az adatok valamely nyilvántartási rendszer¹¹⁷ részét képezik, vagy annak részévé kívánják tenni.¹¹⁸ A magyar jogalkotó ugyanakkor az Infotv. útján a GDPR meghatározott rendelkezéseinek alkalmazását olyan adatkezelésekre is elrendeli,¹¹⁹ amelyek egyébként nem tartoznának az uniós rendelet tárgyi hatálya alá. Ennek következtében a manuálisan végzett, nem strukturált (például papíralapú) adatkezelésekre is alkalmazni kell a GDPR bizonyos előírásait. Egy Magyarországon működő adatkezelő tehát nem mentesülhet az adatvédelmi követelmények alól pusztán arra hivatkozva, hogy adatkezelését papír alapon végzi.¹²⁰ Mindezek alapján a választási irodák birtokában lévő ajánlóíveken szereplő személyes adatokra is alkalmazandók a GDPR érintetti jogokra vonatkozó szabályai, függetlenül attól, hogy az adott ajánlás ellenőrzésre került-e. Az érintetti jogokat a GDPR III. fejezete szabályozza, amely kapcsán kiemelendő a tájékoztatási kötelezettség teljesítésére megállapított határidő. Eszerint az adatkezelő indokolatlan késedelem nélkül, de a kérelem beérkezésétől számított egy hónapon belül köteles a szükséges tájékoztatást megadni. A határidő szükség esetén további két hónappal meghosszabbítható.¹²¹

A GDPR 15. cikke szerinti hozzáférési jog alapján az érintett jogosult visszajelzést kapni az adatkezelőtől arra vonatkozóan, hogy személyes adatainak kezelése folyamatban van-e. A jelöltállítás kontextusában ez azt jelenti, hogy az érintett – függetlenül attól, hogy rendelkezik-e választójoggal – jogosult tájékoztatást kérni arról, hogy személyes adata (azaz ajánlása) szerepel-e valamely ajánlóíven. E jogát az érintett az ajánlóívek választási irodának történő átadását megelőzően a gyűjtést végző adatkezelőnél, ezt követően pedig a választási irodánál gyakorolhatja.¹²²

¹¹⁴ 39. pont.

¹¹⁵ Kúria Kfv.II.37.886/2015/7.

¹¹⁶ DUDÁS Gábor: A magyar rendes bíróságok adatvédelmet érintő döntései. In: Szabó Endre Győző (szerk.): *Az Infotörvénytől a GDPR-ig*. Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest, 2021, 61.

¹¹⁷ Nyilvántartási rendszer a személyes adatok bármely módon – centralizált, decentralizált vagy funkcionális vagy földrajzi szempontok szerint – tagolt állománya, amely meghatározott ismérvek alapján hozzáférhető (GDPR 4. cikk 6. pont).

¹¹⁸ GDPR 2. cikk (1) bek.

¹¹⁹ GDPR 4. cikk, II–VI. és VII–IX. fejezetek; Infotv. 2. § (4) bek.

¹²⁰ ESZTERI Dániel: A GDPR tárgya és hatálya. In: Péterfalvi Attila–Révész Balázs–Buzás Péter (szerk.): *Magyarúzat a GDPR-ról*. Wolters Kluwer, Budapest, 2021, 54–55.

¹²¹ GDPR 12. cikk (3) bek.

¹²² Álláspontom szerint a választási szervek [Ve. 3. § (1) bek. 15. pont] közül a választási iroda minősül adatkezelőnek, mivel a jogalkotó kifejezetten hozzá telepítette az ajánlóívek átvételének [Ve. 124. § (2) bek. és Vhr. 13. § 10. pont], az adatok ellenőrzésének (Ve. 125–127. § és Vhr. 13. § 11–12. pont), valamint azok tárolásának és megsemmisítésének [Ve. 13/C. § e) pont és Vhr. 15. § k) pont] kötelezettségét. Ezt az értelmezést

A Ve. hatályos szabályozását¹²³ megvizsgálva egyfajta kompromisszum érzékelhető az érintettek információs önrendelkezési joga, valamint a választási eljárás zavartalan lebonyolításához fűződő társadalmi érdek között. Egyrészt biztosított a hozzáférési jog gyakorlásának lehetősége az ajánlóívek jogszabályban meghatározott teljes megőrzési ideje alatt, ugyanakkor e jogosultság köre kizárólag a választási iroda által ellenőrzött ajánlásokra terjed ki. Az érintett jogát személyesen, kézbesítési meghatalmazott útján vagy a 2023. évi CIII. törvény¹²⁴ szerinti elektronikus azonosítást követően, elektronikus űrlap benyújtása útján gyakorolhatja.¹²⁵ A nem elektronikus űrlapon benyújtott kérelmet a választási iroda rögzíti a választási informatikai rendszerben, és az eljárás e rögzítés alapján indul meg.¹²⁶ A személyesen vagy meghatalmazott útján előterjesztett kérelem esetén az ajánlásokat ellenőrző választási iroda jár el, míg az elektronikus úton benyújtott kérelem tekintetében az NVI a választási informatikai rendszerben nyilvántartott adatok alapján automatikus döntéshozatali eljárás keretében, hatósági bizonyítvány formájában dönt.¹²⁷

A hatályos szabályozás és az azon alapuló gyakorlat kétségtelen pozitívuma, hogy a gyors, automatikus döntéshozatal lehetővé teszi az információs önrendelkezési jog hatékony gyakorlását. Hátránya ugyanakkor, hogy a hozzáférési jog gyakorlása továbbra sem terjed ki az ellenőrzés alá nem vont, kizárólag papíralapon kezelt ajánlásokra. Ennek következtében előfordulhat, hogy az érintett nem kap visszajelzést sem az általa adott ajánlásról, sem arról, hogy a személyes adatai jogosulatlanul szerepelnek-e valamely ajánlóíven. Mindezekre tekintettel a 3079/2018. (III. 5.) AB határozatban megjelenő álláspont több szempontból is kifogásolható. Egyrészt a hozzáférési jogot a Ve. hivatkozott rendelkezése ténylegesen az ellenőrzött ajánlóíveken szereplő adatokra korlátozza, ami az információs önrendelkezési jog részleges korlátozását eredményezi. Másrészt az Infotv. kifejezetten alkalmazni rendeli a GDPR egyes szabályait, így a hozzáférési jogot is a manuálisan, papíralapon kezelt személyes adatokra, ami a Ve. szűkítő megoldásával normatív feszültséget teremt.

A fentiek alapján a Ve. hivatkozott rendelkezése továbbra is fenntartja az információs önrendelkezési jog gyakorlásának szűkítését, holott a választási eljárás hatékonyságához fűződő közérdek sérelme nélkül biztosítható lenne, hogy a választási irodák tájékoztatási kötelezettsége – az ellenőrzés tényétől függetlenül – valamennyi, az ajánlóíveken szereplő személyes adatra kiterjedjen. Mindezek alapján indokolt lenne a Ve. hivatkozott szakaszának olyan módosítása, amely szerint a választási iroda az adatkezelésének időtartama alatt valamennyi ajánlóíven szereplő személyes adat tekintetében köteles tájékoztatást adni.

5.4. A jelöltállítási célú ajánlásgyűjtés adatvédelmi jogi értékelése

Az ajánlásgyűjtés általános adatvédelmi jogi követelményei a fentiekben kifejtettek alapján az alábbi táblázat szerint foglalhatók össze:

Adatkezelő személye	Független jelöltként indulni szándékozó választópolgár vagy jogerősen nyilvántartásba vett jelölő szervezet.
---------------------	--

támasztja alá a Ve. azon rendelkezése is, amely szerint a választási iroda a bizottságot az ajánlások ellenőrzésének eredményéről köteles tájékoztatni, a bizottság pedig gyakorlatilag mérlegelés nélkül köteles minden, a törvényes feltételeknek megfelelő jelölő szervezetet, jelöltet, illetve listát nyilvántartásba venni [Ve. 127. § (4) bek., 132. §].

¹²³ A Ve. 2. § (4) bek. alapján a „választási iroda az ajánlóíveken szereplő személyes adatok közül az érintett kérelmére csak azokról köteles tájékoztatást adni, amelyek ellenőrzését a 125. § (3) bekezdése alapján elvégezte.”

¹²⁴ A digitális államról és a digitális szolgáltatások nyújtásának egyes szabályairól szóló 2023. évi CIII. törvény.

¹²⁵ Ve. 13/D. § (1) bek. a) pont.

¹²⁶ Ve. 13/D. § (3) bek.

¹²⁷ Ve. 13/F. § (1) bek. d) pont

Közös adatkezelés	Amennyiben több jelölő szervezet állít közös jelöltet.
Adatfeldolgozó	Igénybe vehető (például önkéntes); feltétele az adatfeldolgozói vagy adatfeldolgozói feladatok meghatározására is kiterjedő megbízási szerződés kötése.
Adatkezelési cél	Országgyűlési képviselőválasztáson jelölt állítása.
Adatkezelés jogalapja	GDPR 6. cikk (1) bekezdés c) pontja alapján a Ve. 122. §-a. A különleges adatok kezelésének kivétele a GDPR 9. cikk (2) bekezdés g) pontján alapul.
Kezelt személyes adatok köre	Az ajánló választópolgár neve, személyi azonosítója, magyarországi lakcíme, aláírása, választójogosultsága, politikai véleményére utaló személyes adata. Az ajánlást gyűjtő személy neve, személyi azonosítója vagy személyazonosságát igazoló hatósági igazolvány száma, aláírása.
Különleges adatok kezelése	Az ajánló politikai véleményére utaló adat.
Adatkezelés időtartama	Főszabály szerint a jelölt bejelentésének határidejéig, azaz a választást megelőző 37. napig. Amennyiben az adatkezelő a bejelentést már ezt megelőzően megteszi és az OEVB a jelöltet jogerősen nyilvántartásba veszi, úgy az ajánlásgyűjtési célú adatkezelés legfeljebb a határozat jogerőre emelkedésének napjáig tart.
Adatok tárolása	Kizárólag a 12/2025. (IX. 25.) IM rendelet melléklete szerinti ajánlásgyűjtő ív. Az ajánlóív még üres állapotában sem másolható.
Adattovábbítás	A jelölt nyilvántartásba vételére jogosult OEVI, NVI.

6. Összegzés

A tanulmány áttekintette a jelöltállítás európai országokban elterjedt mechanizmusait, bemutatta a rendszerváltozást követő hazai jogfejlődést, valamint a hatályos szabályozás adatvédelmi szempontból releváns elemeit. Az elemzés rámutatott, hogy az ajánlás a választópolgár politikai véleményére utaló különleges személyes adatnak tekinthető, amelynek kezelése fokozott adatvédelmi garanciák érvényesítését teszi szükségessé.

A hatályos szabályozás adatvédelmi szempontból vegyes képet mutat. Pozitívumként értékelhető, hogy a személyes adatok védelméhez való jog érvényesülése érdekében egyre több garanciális jellegű szabály kerül a választási joganyagba. Ide sorolható az aláírást gyűjtő személy azonosító kódjának kötelező feltüntetése az ajánlóíveken, az ív-visszaszolgáltatási kötelezettség megszegése esetén alkalmazandó bírság, valamint az érintettek automatikus döntéshozatal útján történő tájékoztatása arról, hogy személyes adatuk szerepelt-e az ellenőrzött ajánlások között. Ugyanakkor egyes szabályozási megoldások adatvédelmi szempontból továbbra is aggályosak. Ezek közé tartozik az ajánlásgyűjtésben részt vevő személyek adatvédelmi jogi szerepének tisztázatlansága, az ajánlóívek adatkezelési célhoz nem igazodó megőrzési ideje, valamint az érintettek hozzáférési jogának korlátozása az ellenőrzött ajánlások körére.

Összességében megállapítható, hogy a választópolgári támogatásokon alapuló jelöltállítási rendszer adatvédelmi megfelelősége nem pusztán technikai jogalkalmazási kérdés, hanem a választási eljárás tisztaságának és a demokratikus működés legitimációjának alapvető feltétele. A választások tisztasága és az információs önrendelkezési jog egymást feltételező alkotmányos értékek, ezért érvényesülésük biztosítása mind a jogalkotó, mind a jogalkalmazó felelőssége.